

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la încetarea procedurii de recurs,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Dabija împotriva Lidiei Dabija cu privire la partajarea patrimoniului în devălmășie și la cererea reconvențională înaintată de Lidia Dabija împotriva lui Tudor Dabija cu privire la partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie,

împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 2ra-394/23
NR. PIGD 2-16081618-01-2ra-15032023)*

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023. Încetarea procedurii de recurs din oficiu în conformitate cu art.445¹ din Codul de procedură civilă.

Au examinat anterior cauza judecătoreii:

Prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Central (A. Mocanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Malîi, V. Cotorobai, V. Sîrbu)

23 iulie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Tudor Dabija.

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Gheorghe Stratulat,

Ion Munteanu, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 20 mai 2016, Tudor Dabija a depus cerere de chemare în judecată împotriva Lidiei Dabija privind partajarea averii comune, care constituie proprietate comună în devălmășie a foștilor soți.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a precizat că a constituit un cuplu familial cu pârâta Lidia Dabija, căsătoria lor fiind înregistrată la 24 octombrie 1981, sub nr. 4407, la Oficiul Stării Civile din Chișinău. Pe parcursul căsătoriei, aceștia au dobândit împreună mai multe bunuri, printre care: terenul pentru construcție locativă, cu nr. cad. xxxxxxxxx, având o suprafață de 0,1275 ha; terenul cu destinația de grădină, cu nr. cad. xxxxxxxxx, cu o suprafață de 0,1161 ha; terenul pentru construcții, cu nr. cad. xxxxxxxxx, având o suprafață de 0,10 ha; și terenul cu destinația de grădină, cu nr. cad. xxxxxxxxx, având o suprafață de 0,0565 ha.

3. Prin hotărârea din 26 aprilie 2014 a Judecătoriei Anenii Noi, căsătoria dintre ei a fost desfăcută, fapt trecut sub nr.68 în Registrul actelor de stare civilă de la Oficiul Stării Civile din Anenii Noi.

4. Ulterior, a hotărât să împartă bunurile dobândite în comun și i-a propus pârâtei să ajungă la o înțelegere amiabilă pentru a evita cheltuielile suplimentare, însă aceasta nu a acceptat. Adresarea sa din 18 aprilie 2016 a fost lăsată fără răspuns de către pârâtă. În plus, aceasta nu i-a permis inginerului cadastral Ion Popa să acceseze bunurile imobile pentru întocmirea dosarului tehnic și evaluarea opțiunilor de partaj în natură a acestora.

5. Astfel, având în vedere cele expuse, Tudor Dabija a solicitat obligarea pârâtei să nu creeze obstacole inginerului cadastral în efectuarea lucrărilor necesare întocmirii dosarului tehnic al bunului imobil cu nr. cadastral xxxxxxxxx (terenul și construcțiile), proprietate în devălmășie a foștilor soți, evaluarea bunurilor imobile cu nr. cadastral xxxxxxxxx, xxxxxxxxx, xxxxxxxxx, xxxxxxxxx, situate în localitatea Xxxxxx, raionul Anenii Noi, și întocmirea variantelor posibile de partaj în natură, lucrările urmând a fi realizate de SC „Geocard Expert” SRL din satul Varnița, iar partajul patrimoniului să fie împărțit în mod egal, atribuindu-i lui 50% și pârâtei 50%, conform actului de constatare tehnico-științific, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

6. La 19 septembrie 2016, Lidia Dabija, reprezentată de avocatul Daria Barba, a depus cerere reconvențională împotriva lui Tudor Dabija, în care a susținut că acesta a refuzat să partajeze toate bunurile comune în devălmășie, alegând să le indice selectiv, motiv pentru care a solicitat partajarea părții sociale de 75% din SRL „Rândunica”, deținută de pârâtul Tudor Dabija, în cotă de 1/2 în favoarea sa, precum și partajarea în natură, în mod egal, a boxelor cu nr. 103, 104, 118, 119, 120, 121, 122 și 123 din Cooperativa de Construcție a Garajelor nr. 28, situate pe str. xxxxxx, mun. xxxxxx, ce aparțin în proprietate pârâtului Tudor Dabija, transferându-le în proprietatea ei (f.d.44-47, Vol.I).

7. La 15 noiembrie 2017, Lidia Dabija a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Tudor Dabija, prin care a solicitat constatarea nulității contractului de donație din 27 septembrie 2017, prin care a fost înstrăinată cu titlu gratuit partea socială de 75 % de către Tudor Dabija fiului său Andrei Dabija, cu repunerea părților în situația anterioară încheierii acestui contract (dosar nr.2-1032/17).

8. În motivarea cererii de chemare în judecată, Lidia Dabija a relatat că pe parcursul căsătoriei încheiate la 24 octombrie 1981 cu pârâtul Tudor Dabija, soții au dobândit în coproprietate mai multe bunuri, inclusiv cote de participare în capitalul social al SRL „Rîndunica”. Conform informațiilor furnizate de Camera Înregistrării de Stat, în structura inițială a societății figurează ca asociat cu o parte socială de 25%, iar fostul soț cu 75%. Această cotă de participare a fost obținută în timpul căsătoriei și, prin urmare, intră în componența patrimoniului comun dobândit în devălmășie, în sensul art. 20 alin. (1) și (3) din Codul familiei.

9. În pofida faptului că la 26 aprilie 2014 instanța a dispus desfacerea căsătoriei, partajul bunurilor comune nu a fost efectuat imediat. Mai mult, litigiul privind partajarea patrimoniului se află pe rolul Judecătorei Anenii Noi, inclusiv cu referire la cota-parte din capitalul SRL „Rîndunica”. Cu toate acestea, la 27 septembrie 2017, pârâtul a procedat la încheierea unui contract de donație autentificat la un notar din Ucraina, prin care și-a înstrăinat întreaga cotă de 75% către fiul său Andrei Dabija, fără consimțământul său, în condițiile în care această parte socială făcea parte din bunurile supuse partajului.

10. Potrivit art. 21 din Codul familiei, dispozițiile privind folosirea și dispoziția bunurilor comune implică acordul ambilor soți, iar lipsa consimțământului atrage nulitatea convenției, în condițiile alin. (4) din același articol. În plus, potrivit art. 216 și următoarele din Codul civil, încălcarea acestor dispoziții de ordine publică atrage sancțiunea nulității absolute, care poate fi invocată de orice persoană interesată, iar instanța o poate aplica din oficiu. De asemenea, art. 219 alin. (1) prevede că actul juridic nul încetează cu efect retroactiv din momentul încheierii sale.

11. Prin urmare, în opinia Lidiei Dabija, contractul de donație din 27 septembrie 2017 este lovit de nulitate absolută, fiind încheiat cu ignorarea dreptului său de coproprietar asupra bunului transmis, în absența acordului ei

expres. Mai mult, această înstrăinare a avut loc în plin proces de partaj, într-o evidentă tentativă de a prejudicia drepturile sale patrimoniale și de a eluda regimul juridic al proprietății comune.

12. Prin încheierea din 28 februarie 2018 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, s-au conexas cauza civilă nr. 2- 508/16 pornită la cererea lui Tudor Dabija împotriva Lidiei Dabija privind partajarea patrimoniului în devălmășie și cauza civilă nr. 2 – 1032/17 la cererea de chemare în judecată depusă de Lidia Dabija împotriva lui Tudor Dabija cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de donație, pentru examinare într-o singură procedură, atribuindu-i dosarului unit numărul: 2 - 508/16 (f.d.46, Vol.II.).

13. Prin încheierea protocolară din 22 martie 2018 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, Andrei Dabija s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu (f.d.229, Vol.I).

14. Prin încheierea protocolară din 12 februarie 2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, s-a admis renunțul Lidiei Dabija la pretenția privind constatarea nulității contractului de donație din 27 septembrie 2017 (f.d.109, Vol.III).

15. Prin hotărârea din 19 februarie 2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, cererea de chemare în judecată înaintată de Tudor Dabija împotriva Lidiei Dabija privind partajarea patrimoniului în devălmășie și cererea reconvențională înaintată de Lidia Dabija împotriva lui Tudor Dabija privind partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie, s-au admis parțial.

S-au partajat bunurile proprietate comună în devălmășie ale Lidiei Dabija și Tudor Dabija cu atribuirea a câte $\frac{1}{2}$ cotă parte fiecăruia din: terenul cu nr. cadastral: xxxxxxxxx și suprafața de 0,1161 ha; terenul cu nr. cadastral: xxxxxxxxx și suprafața de 0,1 ha; terenul cu nr. cadastral: xxxxxxxxx și suprafața de 0,0565 ha; toate situate în s. Xxxxxx, r-nul Anenii Noi, conform variantei de partaj indicate în Raportul de Expertiză Judiciară nr. 2061-1082 din 08 septembrie 2020.

S-a partajat bunul proprietate comună în devălmășie al Lidiei Dabija și Tudor Dabija cu atribuirea a câte $\frac{1}{2}$ cotă parte fiecăruia din terenul cu nr. cadastral xxxxxxxxx și suprafața de 0,1275 ha, situat în s. Xxxxxx, str-la1, Xxxxxxx, conform Variantei I de partaj, indicat în Raportul de Expertiză Judiciară nr. 2061-1082 din 08 septembrie 2020, și anume:

S-a atribuit în proprietate lui Tudor Dabija partea I – ce constituie $\frac{1}{2}$ cotă parte = 637,50 m.p. sectorul de teren marcat cu punctele 1-2-3-13-14-15-16-7-8-9-10-11-12-1, colorat în Anexa I cu culoare roșie.

S-a atribuit în proprietate Lidiei Dabija partea II – ce constituie $\frac{1}{2}$ cotă parte = 637,50 m.p. sectorul de teren marcat cu punctele 13-14-15-16-6-5-4-13, colorat în Anexa I cu culoare albastră.

S-a atribuit în proprietate lui Tudor Dabija: construcția accesorie (bucătărie de vară) lit. „02” cu suprafața la sol 33,20 m.p. și nr. cadastral

xxxxxxxx.02 și construcția accesorie (șură) lit. „03” cu suprafața la sol 47,80 m.p. și nr. cadastral xxxxxxxx.03.

S-a atribuit în proprietate Lidiei Dabija casă de locuit individuală lit. „01(A2)” cu suprafața de 114,00 m.p. și nr. cadastral xxxxxxxx.01.

S-a atribuit în proprietate de 1.0 cotă parte lui Tudor Dabija garajul nr. 103, nefinalizat, neînregistrat la OCT, amplasat pe terenul înregistrat cu nr. cadastral xxxxxxxx situat în mun. xxxxxx, sect. xxxxxx, str. Xxxxxx nr. 20/4, proprietate a CCG nr. 28 COOP.

În rest, cererile de chemare în judecată s-au respins ca neîntemeiate (f.d.111, 114-116, Vol.III).

16. Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că între părți a existat o căsătorie valabilă, înregistrată la 24 octombrie 1981 și desfăcută prin hotărârea din 26 aprilie 2014 a Judecătoriei Anenii Noi. În lipsa unui contract matrimonial, regimul aplicabil bunurilor dobândite în timpul căsătoriei este cel al proprietății comune în devălmășie, în temeiul art. 19 alin. (1)-(2), art. 20 alin. (1), (5) și art. 25 alin. (4) din Codul familiei. De asemenea, au fost avute în vedere prevederile art. 366 alin. (1), art. 373 alin. (1) și art. 346 alin. (1) din Codul civil, care statuează că în lipsa unei convenții contrare, bunurile dobândite în timpul căsătoriei aparțin în cote egale ambilor soți.

17. Așadar, în baza probatoriului administrat, în special a Raportului de Expertiză Judiciară nr. 2061-1082 din 08 septembrie 2020, instanța a constatat că în perioada căsătoriei (24 octombrie 1981–26 aprilie 2014), soții Dabija au dobândit în coproprietate următoarele bunuri: terenurile situate în s. Xxxxxx, r-nul Anenii Noi cu nr. cadastral xxxxxxxx (0,1161 ha); nr. cadastral xxxxxxxx (0,1 ha), nr. cadastral xxxxxxxx (0,0565 ha), nr. cadastral xxxxxxxx (0,1275 ha); o casă de locuit individuală cu nr. cadastral xxxxxxxx.01 (114,00 m²); două construcții accesorii – bucătărie de vară (33,20 m²) și șură (47,80 m²); un garaj nefinalizat (nr. 103), situat în mun. xxxxxx, str. Xxxxxx nr. 20/4, pe terenul Cooperativei de Construcție a Garajelor nr. 28, și a dispus partajarea bunurilor indicate conform Variantei I din raportul de expertiză.

18. Astfel, lui Tudor Dabija i s-a repartizat $\frac{1}{2}$ cotă parte din terenul xxxxxxxx (637,50 m², zona roșie); bucătăria de vară cu nr. cadastral xxxxxxxx.02); șura cu nr. cadastral xxxxxxxx.03); garajul nr. 103, în considerarea faptului că la moment locuiește în acesta. Iar Lidia Dabija a primit cealaltă $\frac{1}{2}$ cotă parte din terenul xxxxxxxx (637,50 m², zona albastră); casa de locuit individuală, unde locuiește în prezent împreună cu membrii familiei sale, aspect confirmat inclusiv de declarațiile părților și de recunoașterea tacită a situației de fapt de către fostul soț.

19. Celelalte trei terenuri din s. Xxxxxx cu nr. cadastrale xxxxxxxx, xxxxxxxx și xxxxxxxx, de către prima instanță au fost partajate în mod egal, câte $\frac{1}{2}$ cotă parte fiecărei părți, instanța reținând că nu s-a ajuns la un acord privind atribuirea lor exclusivă unuia dintre foștii soți.

20. Cu privire la cererea reconvențională a Lidiei Dabija privind partajarea cotei de 75% din SRL „Rîndunica” și constatarea nulității contractului de donație din 27 septembrie 2017, instanța nu s-a pronunțat asupra fondului, întrucât reclamanta și reprezentanta sa au declarat renunțarea expresă la aceste capete de cerere în cadrul ședinței publice, în temeiul art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

21. Totodată, instanța de fond a respins cererea reconvențională privind partajarea boxelor de garaj nr. 104, 118–123, amplasate în mun. Chișinău, întrucât nu s-a dovedit că acestea ar fi fost dobândite în timpul căsătoriei sau că ar fi fost proprietatea efectivă a vreunuia dintre foștii soți. Aceste bunuri nu au fost supuse expertizei judiciare, nefiind nici înregistrate în Registrul bunurilor imobile și neputând fi atribuite sau evaluate corespunzător.

22. La 10 martie 2021, Tudor Dabija, reprezentat de avocatul Anatolie Doga a depus apel nemotivat, iar la 14 mai 2021, personal, a prezentat cererea de apel motivată, completată la 17 august 2021 împotriva hotărârii din 19 februarie 2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri prin care bunurile stabilite pentru partajare în devălmășie să fie apreciate la valoarea de piață și împărțite cu stabilirea unei compensații bănești la diferența bunurilor care sau partajat între părți (f.d.118, 126-128, 141-143, Vol.III).

23. Prin decizia din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Tudor Dabija, reprezentat de avocatul Anatolie Doga.

S-a casat parțial hotărârea din 19 februarie 2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central și în această parte s-a adoptat o nouă hotărâre prin care s-a încasat de la Lidia Dabija, în beneficiul lui Tudor Dabija sulta bănească în mărime de 184 563 de lei. În rest, hotărârea s-a menținut (f.d.47-58, Vol. III).

24. Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău, examinând apelul declarat de Tudor Dabija împotriva hotărârii din 19 februarie 2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central a constatat că hotărârea primei instanțe se impune a fi casată parțial, în partea ce vizează respingerea încasării sultei, cu pronunțarea unei noi soluții în această privință.

25. În argumentarea concluziei enunțate, instanța de apel a reținut că, prin hotărârea atacată, instanța de fond a procedat la partajarea bunurilor dobândite în timpul căsătoriei dintre foștii soți Tudor Dabija și Lidia Dabija, calificate ca proprietate comună în devălmășie, în conformitate cu dispozițiile art. 19 alin. (1) și (2), art. 20 alin. (1) și (5) și art. 25 alin. (4) din Codul familiei, precum și ale art. 366, 373 și 346 ale Codului civil.

26. Pe baza Raportului de Expertiză Judiciară nr. 2061-1082 din 08 septembrie 2020, instanța de fond a atribuit recurentei Lidia Dabija casa de locuit individuală (bun indivizibil) cu nr. cadastral xxxxxxxx.01, iar apelantului Tudor Dabija i-au fost atribuite construcțiile accesorii (bucătărie și sură), precum și garajul nr. 103. Totodată, terenurile au fost partajate în cote egale.

27. Deși expertiza a constatat că imobilul casă de locuit nu este comod partajabil în natură și că nu permite divizarea în două loturi utilizabile distinct, instanța de fond nu a dispus stabilirea unei sulte în favoarea părții căreia nu i-a fost atribuit bunul indivizibil, respectiv apelantului Tudor Dabija.

28. Prin urmare, instanța de apel a reținut că, în asemenea situații, conform art. 561 alin. (3) lit. a) Cod civil, bunul indivizibil trebuie atribuit unuia dintre coproprietari, cu stabilirea unei compensații bănești (sultă) proporțional cu cota-parte a celuilalt coproprietar. De asemenea, art. 25 alin. (4) Codul familiei prevede expres că atribuirea de bunuri cu o valoare mai mare unuia dintre soți justifică acordarea unei sume compensatorii celuilalt.

29. Din analiza valorii bunurilor, instanța de apel a constatat că recurenteii Lidia Dabija i-au fost atribuite bunuri în valoare totală de 576.563 de lei, iar lui Tudor Dabija bunuri în valoare de 207.437 de lei, rezultând o diferență de 184.563 de lei.

30. Această concluzie a fost susținută de instanța de apel și prin faptul că intimata Lidia Dabija și-a exprimat acordul expres în ședința de apel pentru plata sulteii către fostul soț, în schimbul păstrării dreptului de proprietate exclusivă asupra casei de locuit. Mai mult, părțile au agreeat, de comun acord, varianta I de partaj propusă de expertiză, în care casa este atribuită recurenteii.

31. Astfel, având în vedere că prima instanță nu a aplicat corect dispozițiile legale privind compensația în natură și a omis să analizeze dezechilibrul valoric evident dintre loturile atribuite, Curtea de Apel Chișinău a conchis că hotărârea instanței de fond este nelegală și netemeinică în această parte, motiv pentru care a dispus casarea parțială a acesteia și a pronunțat o nouă hotărâre, prin care a încasat de la Lidia Dabija în beneficiul lui Tudor Dabija suma de 184.563 de lei cu titlu de sultă, corespunzătoare diferenței de valoare dintre bunurile atribuite, iar în rest a menținut dispozițiile hotărârii atacate, ca fiind legale și temeinice.

32. La 26 ianuarie 2023, Tudor Dabija a declarat recurs, concretizat la 18 și 25 aprilie 2023 și 04 mai 2023 împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a acesteia și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi decizii prin care casa individuală de locuit să fie partajată în natură a câte ½ cotă parte (f.d. 60-61, 96-99, 107, Vol. IV).

33. În motivarea recursului, recurentul a criticat decizia Curții de Apel Chișinău, susținând că aceasta este afectată de nelegalitate și netemeinicie, fiind rezultatul unei aprecieri eronate a circumstanțelor de fapt, dar și al aplicării greșite a normelor de drept material, în special a prevederilor art. 25 alin. (4) din Codul familiei și art. 561 alin. (3) lit. a) al Codului civil. Or, instanța de apel a menținut soluția primei instanțe privind atribuirea exclusivă a casei de locuit Lidiei Dabija, fără a ține cont de faptul că pe parcursul procesului a fost lipsit complet de acces la această locuință, fiind nevoit să trăiască în garaj, în timp ce pârâta a ocupat unilateral și abuziv casa construită de el, refuzându-i orice folosință.

34. De altfel, recurentul a enunțat că pe tot parcursul procedurii, a solicitat constant ca imobilul să fie partajat în natură, în cote egale, dat fiind că nu deține niciun alt spațiu locativ, iar în ședința de judecată din 09 iunie 2022, completul de apel, prin doamna judecătoare Ala Malîi, a propus chiar o altă variantă echitabilă de partaj, care ar fi presupus atribuirea locuinței către sine, cu oferirea intimatei a unor bunuri accesorii și plata unei sulte – propunere ignorată fără temei.

35. În context, Tudor Dabija a susținut că niciodată nu și-a exprimat acordul ca întreaga casă să fie transmisă exclusiv fostei soții, iar acordul asupra Variantei I din Raportul de expertiză se referea strict la împărțirea terenului, nu și a construcțiilor. În plus, expertiza tehnică a fost efectuată în absența sa, deși a solicitat expres să participe, iar reprezentantul său legal nu a fost prezent în ședința în care s-a continuat examinarea cauzei, în pofida cererii sale motivate de amânare, ceea ce reprezintă o încălcare a dreptului la apărare, garantat de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

36. Mai mult, apelul motivat a fost semnat fără a-i fi adus integral la cunoștință conținutul său, ceea ce pune sub semnul întrebării validitatea poziției exprimate procedural.

37. În aceste condiții, în opinia sa, decizia Curții de Apel Chișinău a fost luată cu ignorarea poziției și interesului său real, cu aplicarea inechitabilă a normelor legale privind partajul bunurilor în devălmășie și în lipsa unei motivări suficiente, astfel că se impune casarea deciziei recurate și rejudecarea cauzei cu respectarea principiilor de echitate, contradictorialitate și proporționalitate, care să asigure o soluție real justă între părțile litigante.

38. Prin referința depusă la 12 aprilie 2023 Lidia Dabija a solicitat declararea inadmisibilă a recursului înaintat de Tudor Dabija, deoarece nu se încadrează în temeiurile art.432 alin.(2)-(4) din Codul de procedură civilă.

39. Prin încheierea din 17 aprilie 2024 a Curții Supreme de Justiție a fost considerat admisibil recursul declarat de Tudor Dabija împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și transmis Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție pentru a fi examinat în fond (f.d.193-194, Vol. IV).

40. Însă, prin prisma art.13 alin. (5¹) al Legii nr.64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (*introdus prin LP224 din 31.07.24, MO3161-363/16.08.24 art.569; în vigoare 16.08.24*), prezenta cauză va fi examinată în ordine de recurs în complet de 3 judecători, de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor, modificat prin încheierea Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție din 11 iulie 2025.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

41. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de

Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

42. Art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), enunță că:

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art.VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.

(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

43. Respectiv recursul declarat de Tudor Dabija, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii acestuia.

Astfel, la momentul depunerii și examinării prezentului recurs, prevederile legale relevante aveau următorul conținut:

44. Art.13 alin. (5¹) al Legii nr.64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (*introdus prin LP224 din 31.07.24, MO3161-363/16.08.24 art.569; în vigoare 16.08.24*):

„(5¹) Până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componentă, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.”

45. Art. 432 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

46. Art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

- a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).”

47. Art. 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

48. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

49. Art. 445¹ din Codul de procedură civilă:

„Instanța de recurs dispune, printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, încetarea procedurii de recurs, din oficiu sau la cerere, dacă după declararea admisibilității recursului se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

50. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, conchide că recurentul s-a conformat dispozițiilor art. 434 din Codul de procedură civilă, și a depus în termen recursul la 26 ianuarie 2023. Or, decizia din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată părților prin intermediul poștei electronice la data de 30 noiembrie 2022 (f.d. 59, vol. IV).

51. Totodată, instanța de recurs relevă că la 18 și 25 aprilie 2023 și 04 mai 2023 Tudor Dabija a depus recurs suplimentar-concretizat împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

52. Aici, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, criticile aduse împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău în recursurile suplimentare-concretizate depuse de Tudor Dabija la 18 și 25 aprilie 2023 și 04 mai 2023, nu pot fi luate în considerare, întrucât au fost formulate după expirarea termenului legal de declarare a recursului, stabilit de art. 434 din Codul de procedură civilă, care a expirat la 30 ianuarie 2023.

53. Având în vedere dispozițiile art.441 și 444 din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului), în speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate în lipsa părților.

54. Totodată, citarea participanților ar fi condus, în mod nejustificat, la tergiversarea soluționării cauzei, aspect de natură să contravină principiului celerității procedurale. Această abordare este în deplină concordanță cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care impune statelor obligația de a asigura soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil și de a evita întârzierile inutile în procedură, atunci când dreptul la un proces echitabil este, în mod efectiv, garantat prin alte mijloace.

55. Prin urmare, examinarea cauzei în lipsa părților este legală, justificată și proporțională cu scopul urmărit — acela al unei judecăți eficiente și rapide.

56. Examinând materialele dosarului civil, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată, din oficiu, că se impune încetarea procedurii de recurs intentate de Tudor Dabija împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, pentru considerentele ce urmează.

57. Potrivit dispozițiilor art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, recursul poate fi exercitat doar în baza anumitor temeuri expres prevăzute de lege. Conform art. 433 lit. a) din același cod, în redacția aplicabilă la data depunerii cererii, recursul este considerat inadmisibil dacă motivele invocate nu se încadrează în limitele prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4).

58. Din analiza recursului declarat rezultă că Tudor Dabija a invocat temeuri de admisibilitate prevăzute de art. 432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

59. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reținând că recurentul a făcut trimitere la temeuri de drept prevăzute de art.432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă – interpretarea eronată a legii, nu a stabilit că normele aplicate suscită îndoieli la aplicare sau instanța de apel, aplicând

normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art.432 alin.(3) din Codul de procedură civilă, în vigoare la 26 ianuarie 2023, și anume, dacă cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; dacă cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale, nu le-a stabilit.

61. Astfel, dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

62. Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

63. În speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

64. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

65. Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către Tudor Dabija, nu pot constitui temei de admisibilitate a recursurilor, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

66. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

67. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev

împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

68. La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

69. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat de Tudor Dabija împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

70. Deși prin încheierea din 17 aprilie 2024 recursul declarat de Tudor Dabija, a fost considerat admisibil, potrivit jurisprudenței constante a Curții Supreme de Justiție și în temeiul dispozițiilor legale incidente, admisibilitatea în principiu a recursului nu echivalează cu obligația instanței de a proceda automat la examinarea acestuia în fond.

71. Astfel, în conformitate cu art. 445¹ din Codul de procedură civilă, instanța de recurs este abilitată să dispună încetarea procedurii de recurs, din oficiu, chiar și ulterior admiterii în principiu, dacă identifică existența unui caz de inadmisibilitate. Această prerogativă derivă din obligația instanței supreme de a exercita un control riguros al căilor extraordinare de atac, în scopul protejării securității raporturilor juridice și al prevenirii unei jurisprudențe contradictorii.

72. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a analizat atât motivele invocate de recurent, cât și temeiurile care pot fi reținute din oficiu, în conformitate cu art. 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă (în redacția aplicabilă până la 1 septembrie 2023). În urma acestei analize, instanța nu a identificat circumstanțe ce ar permite încadrarea cererii de recurs în limitele restrânse ale recursului prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4), astfel încât nu se justifică continuarea examinării în fond.

73. În consecință, ținând cont de considerentele expuse mai sus, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că sunt întrunite condițiile pentru încetarea procedurii de recurs, din oficiu, a cererii depuse de Tudor Dabija împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. Această soluție corespunde exigențelor impuse de caracterul extraordinar al recursului și reafirmă principiul potrivit căruia Curtea Supremă de Justiție nu este o a treia instanță de fond, ci un organ de control al legalității, cu rol de uniformizare a practicii judiciare.

74. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art.433 lit.a), în vigoare la data depunerii recursului, art.269-270, art. 442, art. 445¹ din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Încetează procedura de recurs, din oficiu, la cererea de recurs depusă de Tudor Dabija împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Dabija împotriva Lidiei Dabija cu privire la partajarea patrimoniului în devălmășie și la cererea reconvențională înaintată de Lidia Dabija împotriva lui Tudor Dabija cu privire la partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Gheorghe Stratulat

Ion Munteanu